

nelimitate; cu mijloace moderne, se taie pădurea fără nici un criteriu de protecție. Tăiau și țărani (cum, de altfel, taie chiar și în zilele noastre sălbatic, distrugând pădurile), dar Vrancea era invadată de societăți forestiere cu capital internațional. Până prin anii șaiszeci am putut vedea în Vrancea dealuri întregi rămase golașe, fără pic de vegetație, cu pământul devenit noroi și curgând devale, nemaifiind fixat de rădăcinile arborilor. Un astfel de jaf s-a putut face și după înființarea Sovrom-urilor care au despădurit Obcinele Bucovinei”.

Într-o relatare cu privire la devălmășie sunt prezentate schimbările care au avut loc în peisajul sătesc prin construirea de case, delimitarea terenurilor agricole, a grădinilor.

La delimitare se întrebuița parul care era numit „potcă” (dacă nu-l respecti te pocește). „El previne pe cel care se apropie de el: „nu trece de acest loc”, nu intra înăuntru. Astfel de semne de hotar și de proprietate se regăsesc și aiurea în Europa. „A muta un par” însemna a schimba un hotar și aceasta nu se făcea decât cu voia obștei; or, în vremea lui moș Temătoru, oamenii încep să schimbe de capul lor locul parilor, folosind dezordonat același mijloc de delimitare.

Toate schimbările care îl supără pe moș Temătoru arată disoluția devălmășiei arhaice. Cele ce se întâmplau în Vrancea s-au întâmplat peste tot în Europa: părțile devălmașe ale moșiilor sătești au fost progresiv – ocupate, mai ales de către agricultură”.

Reforme agrare au condus ca orice schimbare de proprietate la certuri nesfârșite. „Sătenii primeau pământ, dar pierdeau munții, pădurile, uneori islazul: or, economia lor avea nevoie de toate categoriile de terenuri”.

Henri H. Stahl a surprins într-un mod strălucit nu numai modul de viață din rural ci și schimbările care începeau să apară satele de altă dată și care dădeau naștere la nedumeriri, și la încurcături greu de rezolvat de către săteni, întrucât se produceau schimbări atât în rostul lucrurilor așa cum era el stabilit de generații, cât și în modul de raportare la proprietate.

Trăilă Cernescu

CRISTIAN CIUPERCĂ.

Cuplul modern – între emancipare și disoluție. Alexandria: Editura Tipoalex, 2000, (331 p.)

Sociologul Cristian Ciupercă ne propune o viziune personală asupra interogațiilor legate de problematica cuplului și a preocupărilor generate de tematica psihosociologiei familiei. Aceasta îmbogățește peisajul publicistic românesc, înscriindu-se în tendința reprezentată de specialiști de prestigiu cum ar fi: N. Mitrofan și Iolanda Mitrofan. (1999). „Elemente de psihologia cuplului”; M. Voinea. (1996). „Psihosociologia familiei”; P. Iluț. (2000). „Iluzia localismului și localizarea iluziei”; I. Mihăilescu. (2000). „Familia în societățile europene” etc.

În cele nouă capitole ale cărții este tratată progresiv ideea centrală a lucrării, dinamica rolurilor în cuplu fiind studiată mai întâi în societățile tradiționale, insistându-se ulterior asupra consecințelor generate de modificarea rolurilor în cuplul sfârșitului de secol al XX-lea. Analiza schimbărilor din structura familiei evidențiază unele cauze care s-au constituit în factori catalizatori ai fenomenului, dintre care autorul insistă asupra feminismului și dinamicii vieții sociale. Remarc aici că este accentuat faptul că schimbarea rolurilor este produsă mai mult de evoluția societății și mai puțin de ideologia mișcării feministe, care, de obicei, se consideră motorul acestor schimbări (p. 55).

În viziunea lui C. Ciupercă mutațiile produse în structura familiei pot fi explicate prin apelul la polaritatea comunitate-societate, formulată de F. Tönnies (1887). Preluând conceptele sociologului amintit, autorul propune un nou cadru explicativ pentru evoluția cuplului și identifică trei tipuri de familie: comunitară, de trecere și societală. Societatea industrială permite evoluția familiei comunitare spre cea de trecere, prin intermediul bărbatului, în timp ce emanciparea femeii a contribuit la proliferarea modelului societal (p. 92). Acest model se constituie într-o constantă explicativă a întregii lucrări, prin intermediul său realizându-se paralelismul cu noțiunile clasice din literatura de specialitate: familie tradițională, nucleară și modernă. În acest context autorul identifică conceptul de

familie modernă cu cel de familie restruc-turală, propus într-o lucrare anterioară (Iolanda Mitrofan și C. Ciupercă, *Incursiune în psihosociologia și psihosexologia familiei*, 1998) și analizează implicațiile generate de proliferarea noilor alternative familiale asupra individului, familiei și societății.

Este cât se poate de interesantă și adaptarea teoriei spațiilor sociale, elaborate de D. Sandu (*Sociologia tranziției*, 1996), la tipologia familială menționată anterior și identificarea valorilor și stilurilor de viață ce caracterizează cuplurile respectivelor zone (p. 198). Continuând această idee, C. Ciupercă imaginează un model al evoluției familiei restructurate în spațiul românesc și prezintă consecințele implicate de proliferarea noilor forme de conviețuire. Sunt amintite aspecte de mare actualitate precum disfuncționalitatea maritală, manipularea partenerului conjugal, devianța și violența domestică (la care și-a adus contribuția și sociologul R. Similea).

În altă ordine de idei, mi se pare riscantă întreprinderea autorului de a critica ideile lui A. Toffler (*Previziuni și premise*, 1996) privind implicațiile proliferării familiei electronice, deoarece argumentele, solide de altfel, nu sunt suficiente pentru a combate ipotezele futurologului american. În ceea ce privește stilul de redactare al lucrării, de remarcat că există o oarecare inconsecvență, limbajul fiind uneori foarte specializat, adresându-se expres cunoscătorilor domeniului, alții prea accesibil, tinzând către o literatură de popularizare. Abordarea pur teoretică a proceselor și fenomenelor discutate în lucrare ar necesita complementar o abordare concretă care să confirme sau să infirme ipotezele emise.

Ella Elinschi

MANUEL CASTELLS.

The Power of Identity. Massachusetts. Oxford: Blackwell Publishers, 1997.

Analiza construirii unor diferite tipuri de identități realizată în acest volum se concentrează pe identitate ca fenomen existent în „societatea rețea”. Societatea rețea este conceptul prin prisma căruia Manuel Castells își struc-

turează viziunea asupra societății contemporane și propune acest termen pornind de la observația că lumea noastră este o lume a globalizării și a comunicării, un „spațiu al fluxurilor și un timp atemporal”. Contrar acestor fenomene de globalizare, în ultimul sfert de secol, spune Manuel Castells, se întâlnesc la tot pasul expresii puternice ale identităților colective, care „zdruncină globalizarea și cosmopolitanismul în virtutea singularității culturale și a controlului oamenilor asupra vieților și mediului lor” (p. 2). Primul volum al trilogiei *The Information Age: Economy, Society and Culture* tratează pe larg conceptul de societate rețea (*The Rise of the Network Society*), cel de-al doilea, de care ne vom ocupa în continuare (*The Power of Identity*), se concentrează pe descrierea identității ca fenomen opus curentelor ce duc la formarea societății rețea, iar ultimul, *End of Millennium* încearcă să descrie următorul mileniu pe baza fenomenelor analizate în primele două volume.

Volumul al II-lea se axează, în principal pe mișcări și politici sociale ca rezultat al interacțiunii dintre fenomenele de globalizare și fenomenele identitare, pe rolul statului națiune în această contradicție. Mișcările sociale identitare sunt analizate mai puțin printr-o teorie a construirii și manifestării identității, autorul insistând asupra exemplelor concrete de astfel de mișcări și asupra analizei acestora (spre exemplu *zapatistii*, *miliția americană*, secta *Aum Shinrikyo*, diferite *mișcări ecologiste*).

Manuel Castells definește identitatea în strânsă legătură cu conceptul de *înțeles* sau *sens*, înțelesul fiind „identificarea simbolică de către un actor social a scopului acțiunii sale” (p. 7). Astfel, identitatea este „procesul de construire a unui înțeles pe baza unui atribut cultural sau a unui set de atribute culturale, care au prioritate în fața altor surse de înțeles” (p. 6). Prin această definiție identitatea este investită cu puterea de a construi și a organiza înțelesul, sensul lumii noastre.

Analiza se plasează în sfera teoriilor care susțin că identitatea se construiește, în opoziție cu teoriile esențialiste care susțin că identitatea este un dat. La Manuel Castells, toate identitățile se construiesc, iar contextul cel mai propice al construirii unei identități